

DOI: 10.33270/05257004.19
УДК 343.322

ГОЛОВІНА Ольга*

аспірант кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ
м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-3896-702X>

Характеристика об'єкта державної зради

Анотація. Здійснено кримінально-правову характеристику об'єкта кримінального правопорушення, відповідальність за яке передбачено у ст. 111 Кримінального кодексу України. Визначено, що значне збільшення кількості облікованих кримінальних правопорушень за цією нормою, а також застарілі наукові дослідження, що проводилися переважно до 2022 року, підтверджують актуальність обраної проблематики. Проаналізовано родовий, видовий і безпосередні об'єкти державної зради. Доведено, що зміст родового об'єкта всіх кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки зумовлено назвою розділу I Особливої частини Кримінального кодексу і він передбачає суспільні відносини, пов'язані з охороною основ національної безпеки. Водночас родовим об'єктом державної зради слід визначати такі суспільні відносини, що забезпечують існування народу України та створеної ним суверенної, незалежної, демократичної, соціальної та правової держави, а саме національну безпеку України, яка охоплює суверенітет, конституційний лад, територіальну цілісність і недоторканість, обороноздатність, екологічну, економічну й інформаційну безпеку. Результати аналізу наукових праць засвідчили, що класифікація об'єктів кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України на родовий, видовий і безпосередній є недоцільною. Констатовано тотожність понять «суспільні відносини у сфері охорони зовнішньої та внутрішньої безпеки України» та «суспільні відносини у сфері охорони національної безпеки України», що дало змогу дійти висновку про збіг родового й основного безпосереднього об'єктів аналізованого кримінального правопорушення. Виокремлено факультативний додатковий безпосередній об'єкт державної зради, яким може визнаватися неозначене коло суспільних відносин, що безпосередньо залежить від форми вчиненого суспільно небезпечного діяння.

Ключові слова: національна безпека; безпека держави; основи національної безпеки; державна зрада; об'єкт кримінального правопорушення; кримінальне правопорушення; кримінальна відповідальність.

Історія статті:

Отримано: 05.09.2025
Переглянуто: 08.09.2025
Прийнято: 10.10.2025

Рекомендоване посилання:

Головіна О. Характеристика об'єкта державної зради. *Наука і правоохорона*. 2025. Вип. 4 (70). С. 185–191. DOI: 10.33270/05257004.19

*Відповідальний автор

Вступ

Основною особливістю сьогодення в Україні є захист від зовнішньої агресії з боку рф. Важливим компонентом комплексної протидії загрозам існуванню держави є кримінально-правове забезпечення основ національної безпеки України від кримінально протиправних посягань, що передбачено в положеннях розділу I Особливої частини Кримінального кодексу України (далі – КК).

Одним із найбільш небезпечних кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України, відповідальність за вчинення яких передбачена у вказаному розділі, є державна зрада (ст. 111 КК). Випадки її вчинення з моменту проголошення незалежності України й до початку військової агресії з боку рф 2014 року мали поодинокий характер (Kuznetsov, Syiploki, & Nesterova, 2023). Натомість від початку повномасштабного вторгнення рф на території України кількість облікованих кримінальних правопорушень, передбачених ст. 111 КК, значно збільшилася. Статистичні дані Офісу Генерального прокурора засвідчують, що 2021 року було обліковано 208 випадків державної зради, а вже 2022 року – 1957, 2023 року – 1169, 2024 року – 1109, за 9 місяців 2025 року – 828 випадків¹. Наведене зумовлює необхідність поглиблення наукових досліджень кримінального правопорушення, передбаченого ст. 111 КК.

Окрім того, наукові розвідки державної зради й інші сучасні дослідження за вказаною проблематикою здійснювали переважно за нормами КК у редакції до 24 лютого 2022 року. Зокрема, серед науковців, які висвітлювали особливості кримінальної відповідальності за державну зраду, слід згадати таких дослідників, як Н. С. Кончук (2019) та С. К. Сергієвський (2021), які на рівні дисертаційного дослідження вивчали питання кримінальної відповідальності за державну зраду, Р. Л. Чорний (2021), який захистив докторську дисертацію, присвячену поняттю, системі й кримінально-правовій характеристиці складів злочинів проти основ національної безпеки України, О. В. Марін (2022), що спробував змінити вектор аналізу стану кримінально-правового регулювання відповідальності за державну зраду й визначити адекватність відображення її варіацій у чинному КК, В. М. Стратонов (2024), який схарактеризував державну зраду в умовах воєнного стану, та інших. Це засвідчує актуальність дослідження

особливостей складу державної зради в сучасних умовах існування українського суспільства.

Мету наукової статті визначено як аналіз змісту об'єкта кримінального правопорушення, передбаченого ст. 111 КК.

Матеріали та методи

Під час дослідження об'єкта державної зради було використано комплекс методів, що охоплював загальнонаукові й спеціально-юридичні. Зокрема, застосовувався формально-юридичний метод, що надав можливість здійснити аналіз змісту діяння, передбаченого ст. 111 КК, вивчити законодавчу конструкцію складу аналізованого кримінального правопорушення й визначити ознаки його об'єкта. Системно-структурний метод дав змогу з'ясувати місце кримінально-правової норми, передбаченої ст. 111 КК, у загальній системі кримінально-правових норм, висвітлити її взаємозв'язок із суміжними складами кримінальних правопорушень (ст. 111-1, 114 КК). Компаративістський метод використовувався з метою порівняння чинних норм КК із положеннями судової практики й положеннями доктрини кримінального права для виявлення можливих розбіжностей у тлумаченні й застосуванні понять, що входять до ознак об'єкта державної зради. Логіко-юридичний метод сприяв послідовному узагальненню правових висновків, що ґрунтуються на аналізі нормативно-правових актів, інших матеріалів і доктринальних здобутків.

Результати й обговорення

Зауважимо, що визначення об'єкта будь-якого складу кримінального правопорушення є запорукою правильної кваліфікації діяння. Посягання, відповідальність за які передбачено в розділі I Особливої частини КК України, є одними з найбільш небезпечних видів кримінальної протиправної діяльності (Stratonov, 2024).

Перед тим, як представити детальний аналіз структури об'єктів державної зради, нагадаємо їх сутність. Зокрема, у теорії кримінального права немає законодавчого визначення об'єкта складу кримінального правопорушення та його ознак, унаслідок чого сформувалася надзвичайно велика кількість концепцій щодо його доктринального розуміння. До прикладу, об'єктом складу кримінального правопорушення вважають суспільні відносини; соціальні цінності чи блага; інтереси й права; правоохоронювані інтереси та блага особистості, суспільства або держави; право-відносини; сферу життєдіяльності людини; соціальну оболонку чи порядок суспільних відносин тощо (Balobanova, & Hazdaika-Vasylyshyn, 2024). Для того щоб унормувати визначення об'єкта складу кримінального право-

¹ Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. Офіс Генерального прокурора. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>

порушення, у проєкті нового КК, розроблення якого активізувалося відповідно до Концепції реформування кримінального законодавства України та Указу Президента України від 7 вересня 2019 року № 584/2019 «Питання Комісії з питань правової реформи»¹, запропоновано надати таке законодавче визначення об'єкта складу кримінального правопорушення (ст. 2.2.1): це та соціальна цінність, якій спричинюють шкоду (істотну, суттєву, значну, тяжку, особливо тяжку, винятково тяжку). Наразі об'єктом складу кримінального правопорушення слід вважати те, на що воно завжди посягає й чому воно заподіює певну шкоду (Balobanova, & Hazdaika-Vasylyshyn, 2024).

У науковій літературі зазначено, що зміст родового об'єкта всіх кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки впливає з назви розділу I Особливої частини КК – суспільні відносини, пов'язані з охороною основ національної безпеки (Sobieshchanska, 2024). Проте в кримінально-правовій літературі немає єдиної думки щодо визначення родового об'єкта кримінального правопорушення, передбаченого ст. 111 КК. Його родовим об'єктом визначають національну безпеку й безпеку самої держави в різних галузях діяльності (Konchuk, 2019); державні інтереси, які відображено в безпеці, територіальній цілісності, суверенитеті, конституційному ладі, економіці, національній обороні (Stratonov, 2024); відносини щодо забезпечення безпеки держави в політичній, воєнній, економічній, соціальній, гуманітарній, науко-технологічній, екологічній, інформаційній та інших сферах національної безпеки (Chornyi, 2021).

Діяння, відповідальність за вчинення якого передбачено ст. 111 КК, описано в розділі I Особливої частини КК «Кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки України». На час ухвалення КК 2001 року в державі діяла Концепція національної безпеки України, яку було затверджено постановою Верховної Ради України від 16 січня 1997 року за № 3/97-ВР і яка втратила чинність у зв'язку з ухваленням Закону України від 19 червня 2003 року № 964-IV «Про основи національної безпеки України». В обох нормативних актах основним було поняття «основи національної безпеки».

На думку С. К. Сергієвського та згідно з аналізом зазначених нормативно-правових актів, предметом їх правового регулювання є суспільні відносини у сфері національної безпеки України, які не класифікували на відносини у сфері основ національної безпеки та у сфері національної

безпеки загалом (Serhiievskiy, 2021). Термін «основи» не стосувався змісту поняття «національна безпека», а використовувався з метою акцентування на деталізації правового регулювання, адже суспільні відносини у сфері національної безпеки врегульовували на рівні основних засад державної політики України.

Унаслідок ухвалення 21 червня 2018 року Закону № 2469-VIII «Про національну безпеку України» втратив чинність Закон від 19 червня 2003 року «Про основи національної безпеки України». Преамбулою до чинного Закону «Про національну безпеку України» визначено основи та принципи національної безпеки й оборони, мету й основні засади державної політики, що гарантуватимуть суспільству та кожному громадянину захист від загроз². Отже, слід констатувати, що заміну в назві Закону терміна «основи національної безпеки» на «національну безпеку» зумовлено законодавчим розширенням меж правового регулювання у сфері національної безпеки України.

Вважаємо слушними позиції багатьох авторів, які за результатами проведеного аналізу поняття національної безпеки України аргументують необхідність визнання її як родового об'єкта кримінальних правопорушень, передбачених розділом I Особливої частини КК. Тому ті суспільні відносини, що забезпечують існування народу України та створеної ним суверенної, незалежної, демократичної, соціальної та правової держави, а саме – національна безпека України, що охоплює суверенитет, конституційний лад, територіальну цілісність і недоторканість, обороноздатність, екологічну, економічну й інформаційну безпеку, становлять родовий об'єкт державної зради (Serhiievskiy, 2021).

Учена О. О. Кваша зауважує, що 2022 року (з ухваленням 2001 року чинного КК) в Україні фактично відбулася підміна понять «державна безпека» й «національна безпека», для чіткого розмежування яких у контексті визначення родового об'єкта дослідниця пропонує відмовитися від терміна «безпека». Таку думку авторка аргументує тим, що поняття «безпека» набуло значення категорії філософії через охоплення ним усіх належних аспектів життєдіяльності особи, суспільства й держави та власної безпосередньо визначальної ролі в них (Kvasha, 2022).

Такі наукові пропозиції наразі законодавчо не закріплені, й Розділ I Особливої частини КК дотепер має назву «Кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки України». Але, як засвідчує аналіз поняття національної безпеки

¹ Проєкт нового Кримінального кодексу України. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code-arhiv>

² Про національну безпеку : Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#top>

України, а також правового регулювання відносин у сфері національної безпеки України, більш точним є визначення родового об'єкта кримінальних правопорушень, передбачених розділом I Особливої частини КК, як національної безпеки України. Отже, зауважимо, що родовим об'єктом державної зради варто визнати суспільні відносини у сфері національної безпеки України.

Відповідно до п. 9 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про національну безпеку», національна безпека України – це захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних і потенційних загроз¹. Підтримуємо доктринальну позицію щодо визнання цього терміна найбільш вдалим через наявність у ньому поняття «захищеність» (Turkot, 2018). Зокрема, у тексті національної доповіді Національної академії наук України від 2022 року національну безпеку визначено як стан захищеності ідентичності країни й самого її існування, реалізації її національних інтересів².

Водночас поряд із родовим об'єктом учені інколи виокремлюють і видовий, тобто такий, що охоплює тотожні суспільні відносини й співвідноситься з родовим об'єктом конкретного кримінального правопорушення як частина з цілим чи як вид із родом. Тобто в групі суспільних відносин, які мають перебувати під єдиною, комплексною кримінально-правовою охороною та які є, за загальним правилом, родовим об'єктом, вирізняють вужчу групу відносин – видовий об'єкт (Balobanova, & Hazdaika-Vasylyshyn, 2024). На думку Т. Ю. Ясницької, видовим об'єктом є необхідна складова в загальній назві розділу Особливої частини КК, яку застосовано з метою подальшої систематизації конкретних суспільних відносин усередині окремого розділу Особливої частини КК (Yasnyska, 2023). Але, як засвідчують наукові розвідки об'єкта суміжного кримінального правопорушення, передбаченого ст. 111-1 КК, виокремлення видового об'єкта в разі його повного збігу з безпосереднім об'єктом є безсенсовим і недоцільним, оскільки він не має теоретичного й практичного значення (Таранакін, 2024; Rubashchenko, 2013). З огляду на викладене, погоджуємося із думкою, що здійснювати поділ об'єктів кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України на родовий, видовий і безпосередній недоцільно (Yasnyska,

2023). Отже, можна дійти висновку про відсутність у структурі об'єктів правопорушення, передбаченого ст. 111 КК, видового об'єкта.

Аналіз диспозиції ст. 111 КК засвідчує, що в разі вчинення цього правопорушення шкоду спричиняють державному суверенітету, територіальній цілісності й недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці. Тому логічно, що зазначені види суспільних відносин правильно вважати альтернативними й самостійними об'єктами такого кримінального правопорушення та для констатації складу державної зради достатнім є встановлення хоча б одного посягання на одну з названих груп відносин чи сфер інтересів суспільства й держави. Водночас слід погодитися з твердженням, що суверенітет, територіальна цілісність і недоторканність, обороноздатність, державна, економічна й інформаційна безпека є не самостійними об'єктами державної зради, а складниками єдиного об'єкта – суспільних відносин у сфері національної безпеки (Serhiievskiy, 2021). Тому вважаємо, що основним безпосереднім об'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 111 КК, є суспільні відносини у сфері охорони зовнішньої та внутрішньої безпеки України, а саме: її суверенітет, територіальна цілісність і недоторканність, обороноздатність, державна, економічна чи інформаційна безпека. Зазначена дефініція відповідає вимогам Закону України «Про національну безпеку України», зі змісту якого випливає, що національна безпека передбачає зовнішню та внутрішню безпеку. Тому правильним є твердження щодо тотожності понять «суспільні відносини у сфері охорони зовнішньої та внутрішньої безпеки України» та «суспільні відносини у сфері охорони національної безпеки України».

Отже, очевидним є збіг родового й основного безпосереднього об'єктів аналізованого кримінального правопорушення, якими є суспільні відносини у сфері національної безпеки України, складниками яких є державний суверенітет, територіальна цілісність і недоторканність, обороноздатність, державна, економічна чи інформаційна безпека України.

Також акцентуємо на компонентах національної безпеки, яким заподіюють або може бути заподіяно шкоду внаслідок державної зради та якими є чи можуть бути (Holovina, 2025):

– державний суверенітет – це самостійність і верховенство держави на всій її території, а також незалежність держави в міжнародних відносинах, які може бути обмежено лише необхідністю виконувати договори й зобов'язання в галузі міжнародних відносин;

– територіальна цілісність – територія України є єдиною, а наявні адміністративно-територіальні одиниці не мають власного

¹ Про національну безпеку : Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#top>

² Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз : нац. доп. / [редкол.: С. Пирожков, О. Майборода, Н. Хамітов та ін.]. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022.

суверенітету, перебувають у нерозривному зв'язку й характеризуються єдністю;

– територіальна недоторканність – це захищеність території країни в установлених кордонах від будь-яких протиправних посягань, що можуть стосуватися незаконної зміни території України, визначеної рішеннями Верховної Ради України й міжнародними договорами України;

– обороноздатність – це спроможність держави до захисту в разі збройної агресії або збройного конфлікту, що передбачає матеріальні й духовні аспекти та є сукупністю воєнного, економічного, соціального й морально-політичного потенціалу у сфері оборони та належних умов для його реалізації. Стан обороноздатності України відображають її мобілізаційні можливості, кількість і якість Збройних Сил, їх здатність швидко переходити у воєнний стан, організовано вступати у воєнні дії й успішно виконувати завдання з оборони від агресії¹;

– державна безпека України – захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності й демократичного конституційного ладу та інших важливих національних інтересів від реальних і потенційних загроз невоєнного характеру²;

– економічна безпека України – це стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз, забезпечувати високу конкурентоспроможність у світовому економічному середовищі й характеризує здатність національної економіки до сталого та збалансованого зростання. Складниками економічної безпеки є: виробнича, демографічна, енергетична, зовнішньоекономічна, інвестиційно-інноваційна, макроекономічна, продовольча, соціальна, фінансова безпеки³;

– інформаційна безпека України – це захищеність інтересів України у сфері комунікацій, інформаційних систем, інформаційної власності від проявів обмеження свободи слова й доступу громадян до публічної інформації; поширення культу насильства, жорстокості, порнографії; комп'ютерної злочинності та комп'ютерного тероризму; розголошення інформації, яка становить державну таємницю, або іншої інформації з обмеженим доступом, спрямованої на задоволення потреб і забезпечення захисту національних

інтересів суспільства й держави; намагань маніпулювати суспільною свідомістю шляхом поширення неправдивої, неповної або упередженої інформації. Інформаційна безпека передбачає захищеність України від витоку інформації, яка становить державну таємницю⁴.

Додатковим об'єктом будь-якого кримінального правопорушення визнають ті суспільні відносини, яким заподіюють шкоду або створюють загрозу її заподіяння поряд з основним об'єктом, тобто це лише ті відносини, що визначені як такий об'єкт самим законодавцем (Balabanova, & Hazdaika-Vasylyshyn, 2024). Додатковим об'єктом є відносини, на які завжди посягає діяння поряд із безпосереднім основним об'єктом, або ті відносини, які в разі заподіяння їм шкоди або створення загрози її заподіяння, можуть бути самостійним основним безпосереднім об'єктом правопорушення (Vozniuk, 2015). Факультативним додатковим безпосереднім об'єктом державної зради можна вважати невизначене коло суспільних відносин, що безпосередньо залежить від форми конкретно вчиненого діяння.

Висновки

Родовим об'єктом державної зради слід визнавати ті суспільні відносини, що забезпечують саме існування народу України та створеної ним суверенної, незалежної, демократичної, соціальної та правової держави, тобто – національну безпеку України. Вона передбачає державний суверенітет, конституційний лад, територіальну цілісність і недоторканість, обороноздатність, екологічну, економічну й інформаційну безпеку. У структурі об'єктів правопорушення, передбаченого ст. 111 КК, видовий об'єкт не слід виокремлювати з огляду на його збіг з основним безпосереднім об'єктом. Окрім того, основний безпосередній об'єкт і родовий об'єкт державної зради (ст. 111 КК) збігаються, формуючи описані вище суспільні відносини у сфері національної безпеки України. Факультативним додатковим безпосереднім об'єктом державної зради може бути невизначене коло суспільних відносин, що залежить від форми конкретно вчиненого діяння.

¹ Про оборону України : Закон України від 6 груд. 1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#top>

² Про національну безпеку : Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#top>

³ Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовт. 2013 р. № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#top>

⁴ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України : Указ Президента України від 15 жовт. 2021 р. № 685/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/6852021-41069>

References

- [1] Balobanova, D.O., & Hazdaika-Vasylyshyn, I.B. (2024). *Object of a criminal offense*. Lviv. Retrieved from <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/8377>
- [2] Chorny, R.L. (2021). Concept, system and criminal-legal characteristics of the elements of crimes against the foundations of national security of Ukraine. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kharkiv. Retrieved from <https://dspace.univd.edu.ua/items/3d8ae2d5-1124-40df-af22-b0ae3a17eed6>
- [3] Holovina, O.O. (2025). Peculiarities of determining the object of high treason. *War in Ukraine: conclusions drawn and unlearned lessons: collection of abstracts of the International Scientific and Practical Conference* (pp. 135-136). Lviv.
- [4] Konchuk, N.S. (2019). Criminal liability for high treason. *Candidate's thesis*. Lviv. Retrieved from <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3512>
- [5] Kuznetsov, V.V., Syiploki, M.V., & Nesterova, I.A. (2023). Crimes against the foundations of national security of Ukraine: new challenges of the present. *Analytical and comparative law*, 1, 483-489. DOI: 10.24144/2788-6018.2023.01.84
- [6] Kvasha, O.O. (2022). Generic object of crimes of Section I of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine: state & national security. *Law of Ukraine*, 11, 24-36. DOI: 10.33498/louu-2022-11-024
- [7] Marin, O. (2022). Criminal-legal variations of high treason in the Criminal Code of Ukraine. *Law of Ukraine*, 11, 60-75. DOI: 10.33498/louu-2022-11-060
- [8] Rubashchenko, M.A. (2013). Specific object of encroachment on the territorial integrity and inviolability of Ukraine. *Theory and Practice of Jurisprudence*, 2(4). Retrieved from <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/63544>
- [9] Serhiievskiy, S.K. (2021). Criminal liability for high treason. *Candidate's thesis*. Kharkiv. Retrieved from <https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2021/12/%D0%94%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F-%D0%A1%D0%B5%D1%80%D0%B3%D1%96%D1%94%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9.pdf>
- [10] Sobieshchanska, Ye.S. (2024). Some issues of the criminal-legal characteristics of collaborationism (Article 111-1 of the Criminal Code). *European Perspectives*, 2, 107-112. DOI: 10.32782/ep.2024.2.16
- [11] Stratonov, V.M. (2024). Characteristics of high treason in the system of national security of Ukraine. *Bulletin of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 31(1), 216-233. DOI: 10.31359/1993-0909-2023-31-1-216
- [12] Tananakin, O.V. (2024). Discussion issues of determining the object of collaborative activity (Article 111-1 of the Criminal Code of Ukraine). *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series "Law"*, 85(3), 332-338. DOI: 10.24144/2307-3322.2024.85.3.52
- [13] Turkot, M. (2018). Functioning of the military organization of Ukraine in the context of legislative changes. *Criminal law regulation and ensuring its effectiveness: materials of the International Scientific and Practical Conference* (pp. 445-448). Kharkiv: Pravo.
- [14] Vozniuk, A.A. (2015). Additional object of a crime provided for by Art. 255 of the Criminal Code of Ukraine. *Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*, 4(97), 21-30. Retrieved from <https://lawscience.com.ua/uk/journals/tom-20-4-2015>
- [15] Yasnyska, T.Yu. (2023). Object of collaborative activity. *Legal Bulletin*, 31, 87-97. DOI: 10.32850/LB2414-4207.2023.31.12

Список використаних джерел

- [1] Балобанова Д. О., Газдайка-Василишин І. Б. Об'єкт кримінального правопорушення : навч. посіб. Львів, 2024. 44 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/8377>
- [2] Чорний Р. Л. Поняття, система та кримінально-правова характеристика складів злочинів проти основ національної безпеки України : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2021. 42 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/3d8ae2d5-1124-40df-af22-b0ae3a17eed6>
- [3] Головіна О. О. Особливості визначення об'єкта державної зради. *Війна в Україні: зроблені висновки та незасвоєні уроки* : зб. тез Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 21 лют. 2025 р.). Львів, 2025. С. 135–136.
- [4] Кончук Н. С. Кримінальна відповідальність за державну зраду : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Львів, 2019. 218 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3512>
- [5] Кузнецов В. В., Сийплові М. В., Нестерова І. А. Злочини проти основ національної безпеки України: нові виклики сьогодення. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 1. С. 483–489. DOI: 10.24144/2788-6018.2023.01.84
- [6] Кваша О. О. Родовий об'єкт злочинів Розділу I Особливої частини Кримінального кодексу України: держава & національна безпека. *Право України*. 2022 № 11. С. 24–36. DOI: 10.33498/louu-2022-11-024

- [7] Марін О. Кримінально-правові варіації державної зради у Кримінальному кодексі України. *Право України*. 2022. № 11. С. 60–75. DOI: 10.33498/loiu-2022-11-060
- [8] Рубашенко М. А. Видовий об'єкт посягання на територіальну цілісність і недоторканість України. *Theory and Practice of Jurisprudence*. 2013. № 2 (4). URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/63544>
- [9] Сергієвський С. К. Кримінальна відповідальність за державну зраду : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2021. 205 с. URL: <https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2021/12/%D0%94%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F-%D0%A1%D0%B5%D1%80%D0%B3%D1%96%D1%94%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9.pdf>
- [10] Собещанська Є. С. Деякі питання кримінально-правової характеристики колабораціонізму (ст. 111-1 КК). *Європейські перспективи*. 2024. № 2. С. 107–112. DOI: 10.32782/ep.2024.2.16
- [11] Стратонов В. М. Характеристика державної зради в системі національної безпеки України. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2024. Т. 31. № 1. С. 216–233. DOI: 10.31359/1993-0909-2023-31-1-216
- [12] Тананакін О. В. Дискусійні питання визначення об'єкта колабораційної діяльності (ст. 111-1 КК України). *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2024. Вип. 85. Ч. 3. С. 332–338. DOI: 10.24144/2307-3322.2024.85.3.52
- [13] Туркот М. Функціонування воєнної організації України в умовах законодавчих змін. *Кримінально правове регулювання та забезпечення його ефективності* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 18–19 жовт. 2018 р.). Харків : Право, 2018. С. 445–448.
- [14] Вознюк А. А. Додатковий об'єкт злочину, передбаченого ст. 255 Кримінального кодексу України. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2015. № 4 (97). С. 21–30. URL: <https://lawscience.com.ua/uk/journals/tom-20-4-2015>
- [15] Ясницька Т. Ю. Об'єкт колабораційної діяльності. *Юридичний бюлетень*. 2023. Вип. 31. С. 87–97. DOI: 10.32850/LB2414-4207.2023.31.12

HOLOVINA OIha

Postgraduate Student of the Department of Criminal Law of the National Academy of Internal Affairs
Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-3896-702X>

Characteristics of the Object of State Treason

Annotation. The article presents a criminal law characterization of the object of a criminal offense, responsibility for which is provided for in Art. 111 of the Criminal Code of Ukraine "State Treason". It was determined that a significant increase in the number of recorded criminal offenses under this norm, as well as outdated ones, which were mainly carried out until 2022, scientific studies confirm the relevance of the selected issue. The article analyzed the family, species and immediate objects of treason. It is proved that the content of the generic object of all criminal offenses against the foundations of national security follows from the title of Section I of the Special Part of the Criminal Code – social relations related to the protection of the foundations of national security. But the family object of treason should be recognized precisely those social relations that ensure the existence of the people of Ukraine and the sovereign, independent, democratic, social and legal state created by them: the national security of Ukraine, which includes sovereignty, constitutional order, territorial integrity and inviolability, defense capability, environmental, economic and information security. Based on the results of the study of scientific works, it is proved that the division of objects of criminal offenses against the foundations of national security of Ukraine into generic, species and immediate is inexpedient. The identity of the concepts of "social relations in the field of protection of external and internal security of Ukraine" and "public relations in the sphere of protection of national security of Ukraine" was stated, on the basis of which the conclusion was made about the coincidence of the generic and main direct objects of the analyzed criminal offense. An optional additional direct object of treason is highlighted, which can recognize an undefined range of social relations, which directly depends on the form of the committed socially dangerous act.

Keywords: national security; state security; foundations of national security; state treason; object of a criminal offense; criminal offense; criminal liability.